

A close-up photograph showing several hands of different skin tones cupping a mound of dark, rich soil. A small, vibrant green seedling with two leaves is growing out of the center of the soil. The background is softly blurred, showing more hands and parts of clothing in shades of blue and green, suggesting a group of people participating in a planting activity.

GENERÁCIÓVÁLTÁS A MEZŐGAZDASÁGBAN: MIT MONDANAK A MAGYAR GAZDÁK?

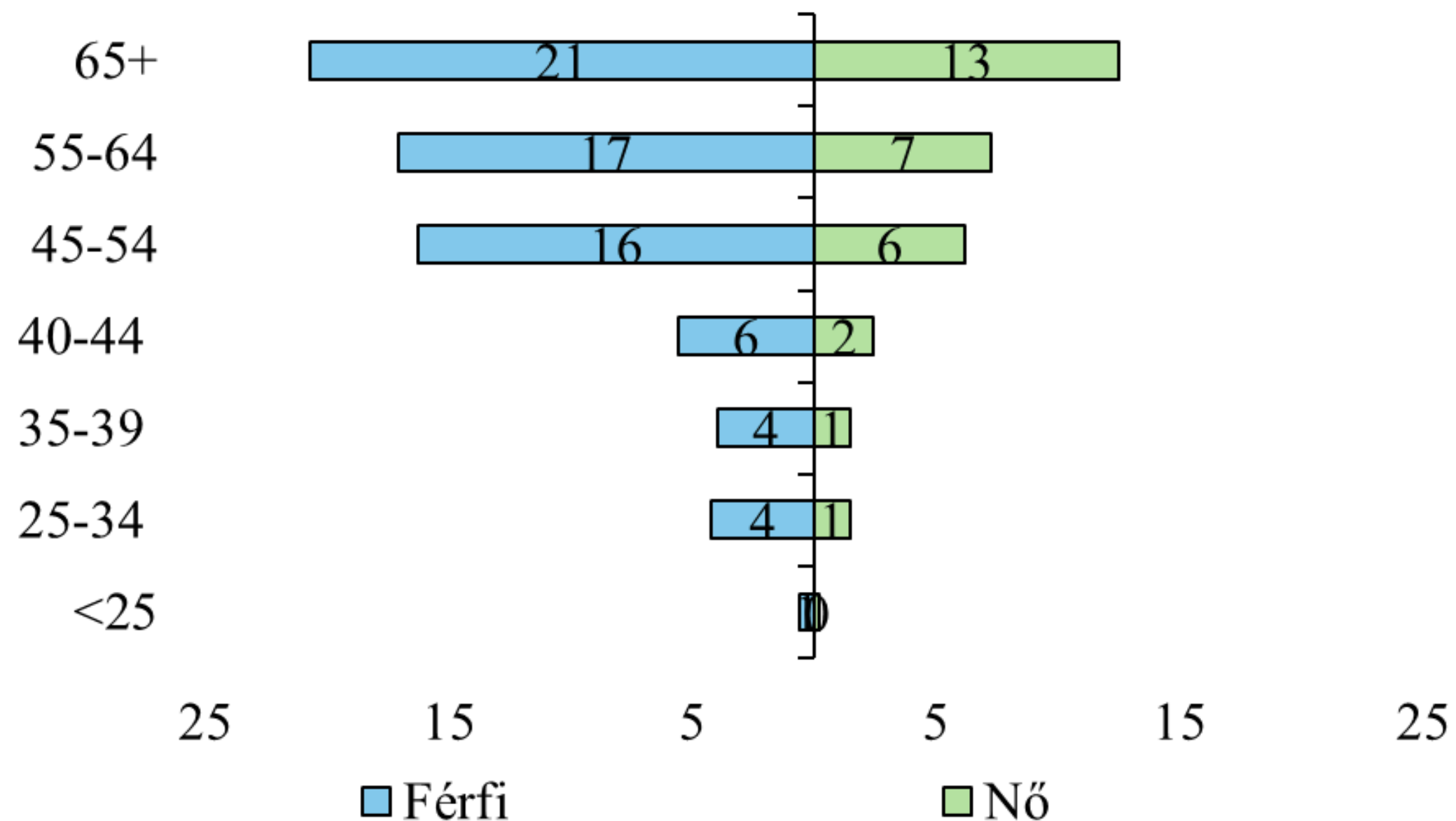
CSALÁDI HÁTTÉR

IDŐSÖDŐ GAZDATÁRSADALOM

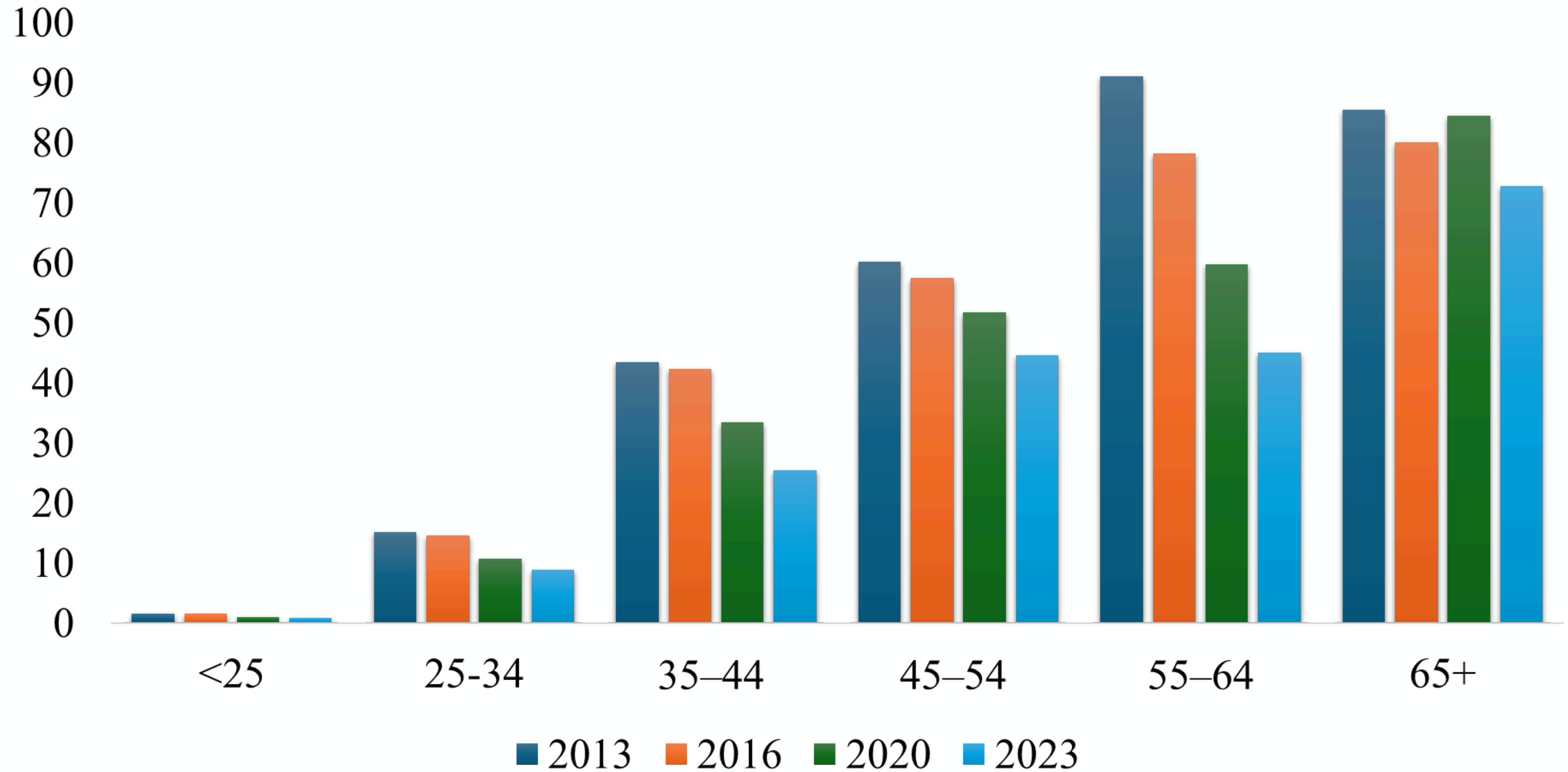
EU Gazdálkodók 2020 (%)

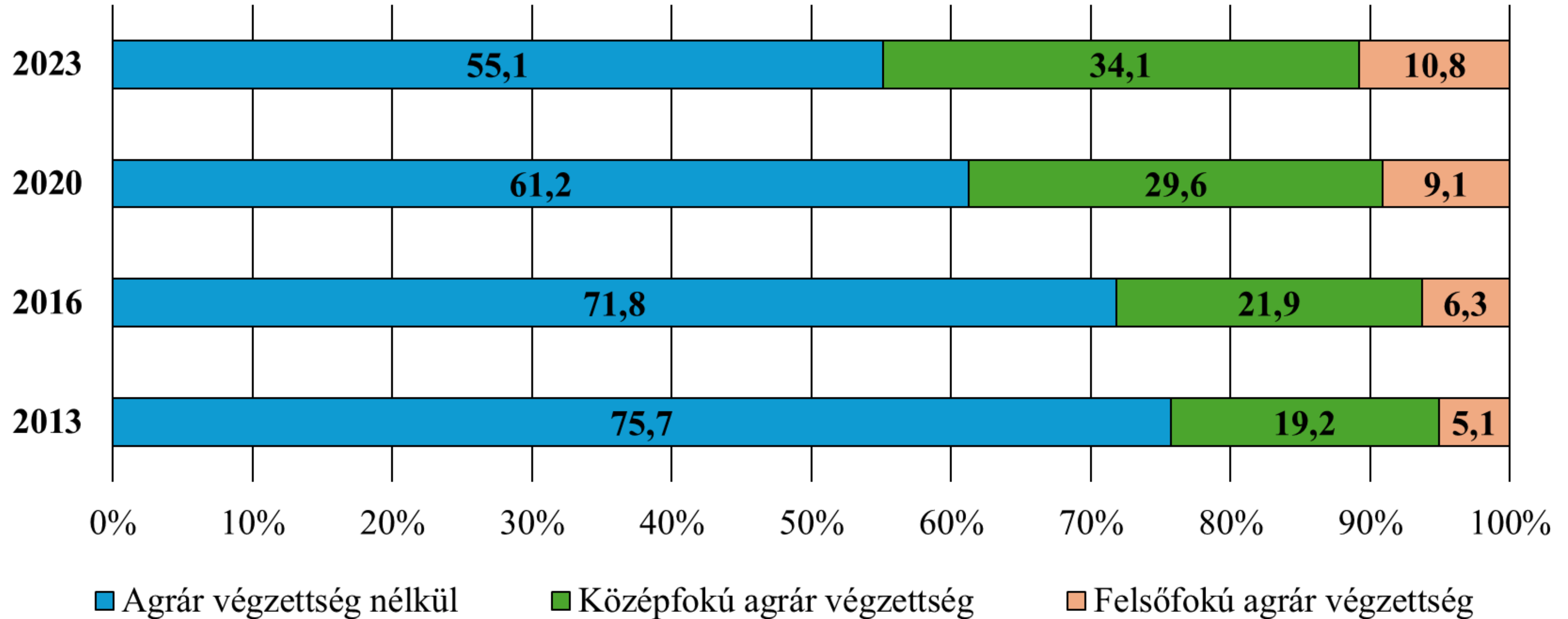
A 40 év alatti gazdálkodók aránya

- Ausztriában: 23,4%
- Romániában: 10%
- Lengyelországban: 21%
- Magyarországon: 9,9%
- EU átlag: 11,9%

A GAZDASÁGVEZETŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON (EZER FŐBEN)

A GAZDASÁGVEZETŐK MEGOSZTLÁSA A LEGMAGASABB AGRÁRVÉGZETTSÉG SZERINT (%)

GENERÁCIÓS ELMÉLET ÉS A GAZDASÁGOK UTÓDLÁSA

- Társadalmi és kulturális folyamat is a generációváltás
- A társadalmi környezet és a gazdasági feltételek meghatározzák az egyes generációk döntéseit a munkával és életmóddal kapcsolatban
- Minden generáció másképp gondolkodik a gazdaságátadásról és az agráriumban maradásról
- McCrindle és Wolfinger (2018)

Baby boomer (1946–1964)

- Történelmi háttér: háború utáni gazdasági fellendülés, stabilitás, szocializmus
- Értékek: lojalitás, anyagi biztonság, kemény munka, tekintélytisztelet.
- Jellemzők: konzervatív szemlélet, erős kötődés a hagyományos társadalmi normákhoz.
- Munkahelyi attitűd: elkötelezettek, elfogadják a hierarchiát
- Hozzájárulás: nagy élettapasztalat, történelmi tudás, de értékrendi ütközések a fiatalabbakkal.

X generáció (1965–1979)

- Társadalmi-gazdasági háttér: rendszerváltozások, globalizáció kezdete.
- Értékek: függetlenség, gyakorlati gondolkodás, rugalmasság.
- Bizalmatlanok az intézményi hatalommal szemben.
- Képesek összekötni a hagyományos és a modern technológiai világot.
- Digitálisan nyitottak, de nem teljesen online-orientáltak.

Y generáció (1980–1994)

- Értékek: önkifejezés, élményorientáltság, rugalmasság.
- Munkahelyi attitűd:
 - Fontos számukra a jelentéstartó munka és a személyes fejlődés.
 - Szeretik az innovációt, a technológiát, a csapatmunkát.
 - Igénylik a visszajelzést és a rugalmas munkakörnyezetet
- Digitális beállítottság: hasonló a Z generációhoz, de jobban elfogadják a szervezeti struktúrákat.

Z generáció (1995–2010)

- Digitális bennszülöttek – technológia mindig jelen volt az életükben.
- Értékek: szabadság, sokszínűség, befogadás, fenntarthatóság, etikus fogyasztás.
- Globális gondolkodás, gyors információfeldolgozás, közvetlen kommunikáció.
- Türelmetlenek a hagyományos hierarchiákkal szemben
- Egyszerre több feladatot végeznek, erős online jelenlét.
- Olyan márkákat és munkakörnyezetet választanak, amelyek etikai értékeikkel egyeznek
- Kommunikációs kihívásokat okoznak az idősebb, hagyományos gazdáknak

KUTATÁSI MÓDSZERTAN

Szisztematikus szakirodalmi áttekintés
Mélyinterjúk – 19

- Személyes kapcsolatok
- Tematikus elemzés
- Likert skála

Kérdőív – 249

- NAK, Agroinform, AC, Facebook, AKI, Influenzerek
- Kvantitatív elemés

Tematikus elemzés

- **Beleszületettség**
- **A gazdaságátvitel mögött álló okok és ösztönzők**
- **Súlyos adminisztratív terhek**
- **Generációs különbségek és együttműködés**

Generációs különbségek és együttműködés

- **Innovációs hajlandóság**
- **A kockázatvállalás és a gazdasági gondolkodás**
- **A sikeres utódlás feltételei**
 - **Több évig tartó folyamat**
 - **Érzelmi ragaszkodás**
 - **A gazdaság egyben tartása**
 - **Tulajdonjog rendezése**
 - **További fejlesztések - valami saját hozzáadott érték**
 - **Múlt és a jelen egyensúlya**

AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK

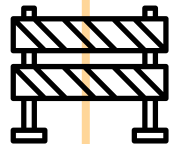

Főbb akadályozó tényezők

Akadályozó tényező	Személyesen	Országosan	Kérdőív
Gazdasági bizonytalanság	4,11	4,47	4,01
Klíímaváltozás	4,05	4,42	3,78
Munkaerőhiány	4,11	4,84	3,21
Adminisztratív terhek	3,68	4,37	3,63
Beruházások magas tőkeszükséglete	3,68	4,00	3,59
Alacsony bevételek	2,74	3,84	3,46
Földhözjutás	2,95	3,95	3,01

Egyéb akadályozó tényezők

Akadályozó tényező	Személyesen	Országosan	Kérdőív
Városba költözés	2,16	3,89	 3,31
Alacsony nyugdíj a mezőgazdaságban	2,42	3,47	3,27
Fiatal generáció hozzáállása	 1,68	3,84	3,54
Családtagokkal való megegyezés	2,47	3,68	 2,74
Munkaterhelés és szezonális	2,32	3,32	3,08
Fiatalok alkupozíciója	2,37	3,05	3,18
Szülők hozzáállása	2,00	3,42	2,95
Lehetőségek más területeken	1,89	3,21	2,87
Rossz munkakörülmények	1,68	3,42	2,56
Túlzott ragaszkodás a gazdasághoz	x	x	3,09

TÁMOGATÓ TÉNYEZŐK

Főbb támogató tényezők

Támogató tényező	Személyesen	Országosan	Kérdőív
Pénzügyi támogatás	4,8	4,9	3,79
Adminisztratív terhek csökkentése	4,5	4,7	3,82
Adócsökkentés	4,2	4,4	 3,93
Digitalizáció	3,9	4,6	3,58
Támogatott hitelek	3,8	4,1	3,26
Fölhözjutás segítése 	3,7	3,8	3,3
Fiatal termelők föld alapú támogatása	3,6	4,6	3,7

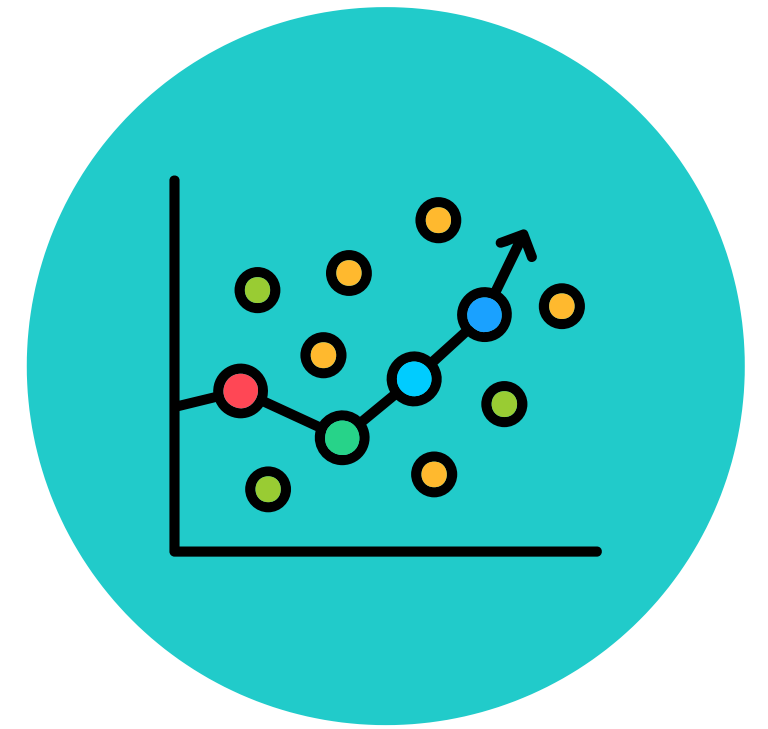

Egyéb támogató tényezők

Támogató tényező	Személyesen	Országosan	Kérdőív
Bevétel diverzifikálása	3,4	3,8	3,61
Agrár oktatás	3,3	3,4	3,53
Fenntarthatósági kezdeményezések 🙄	3,2	3,6	3,09
Fiatal gazda szövetségek	3,1	3,3	3,17
Gazdaságátadási pályázat	2,9	3,7	x
Fiatal gazda pályázat	2,1	2,9	x
Tanácsadás a gazdaságátadás kapcsán	x	x	3,62
Jó példák	x	x	3,6

KVALITATÍV ELEMZÉS EREDMÉNYEI: REGRESSZIÓS MODELLEK

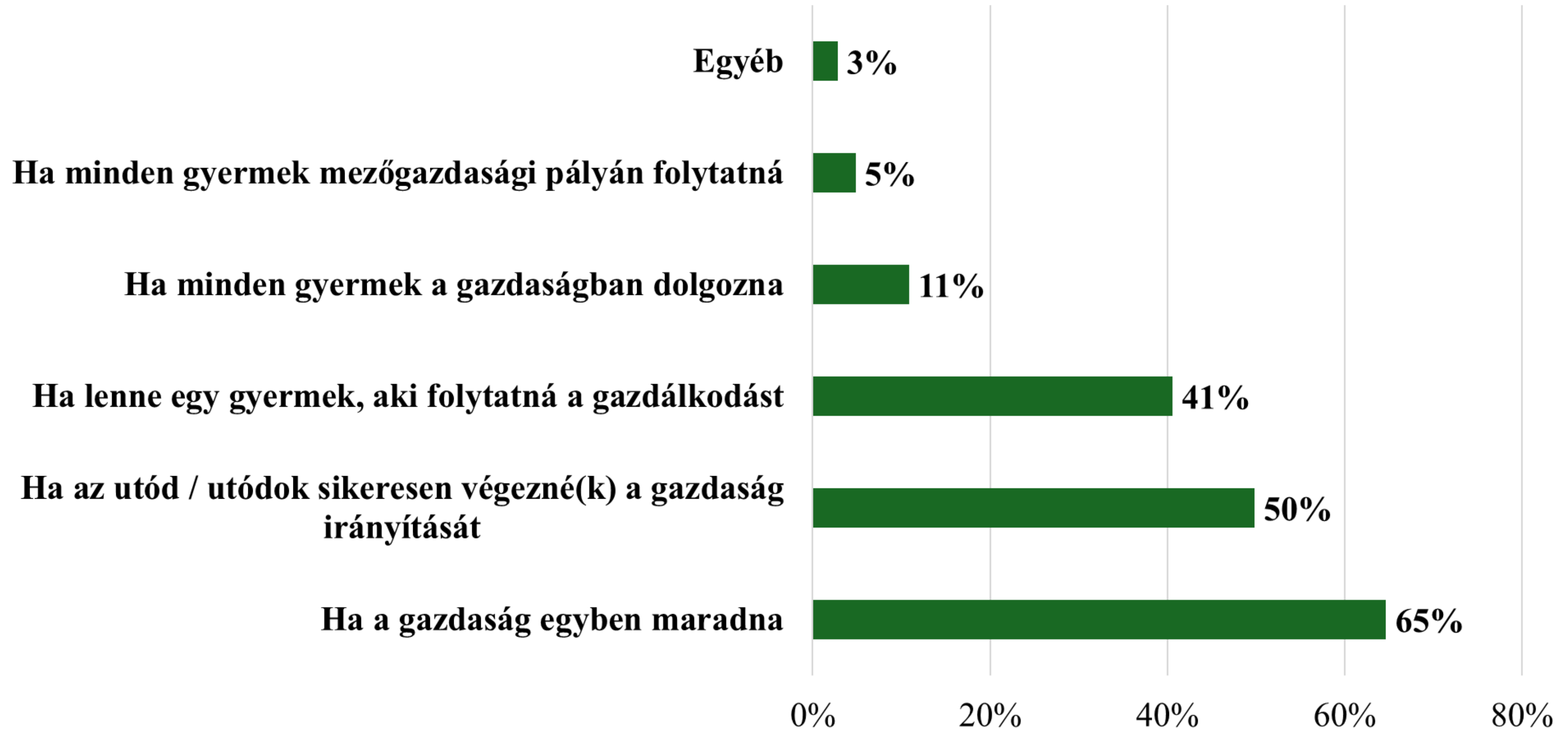

- ✓ Döntéshozatalba való bevonás
- ✓ Családtagok munkavégzése a gazdaságban
- ✓ Végzettség
- ✓ Gazdaság mérete
- ✓ Életkor
- ✗ Nem

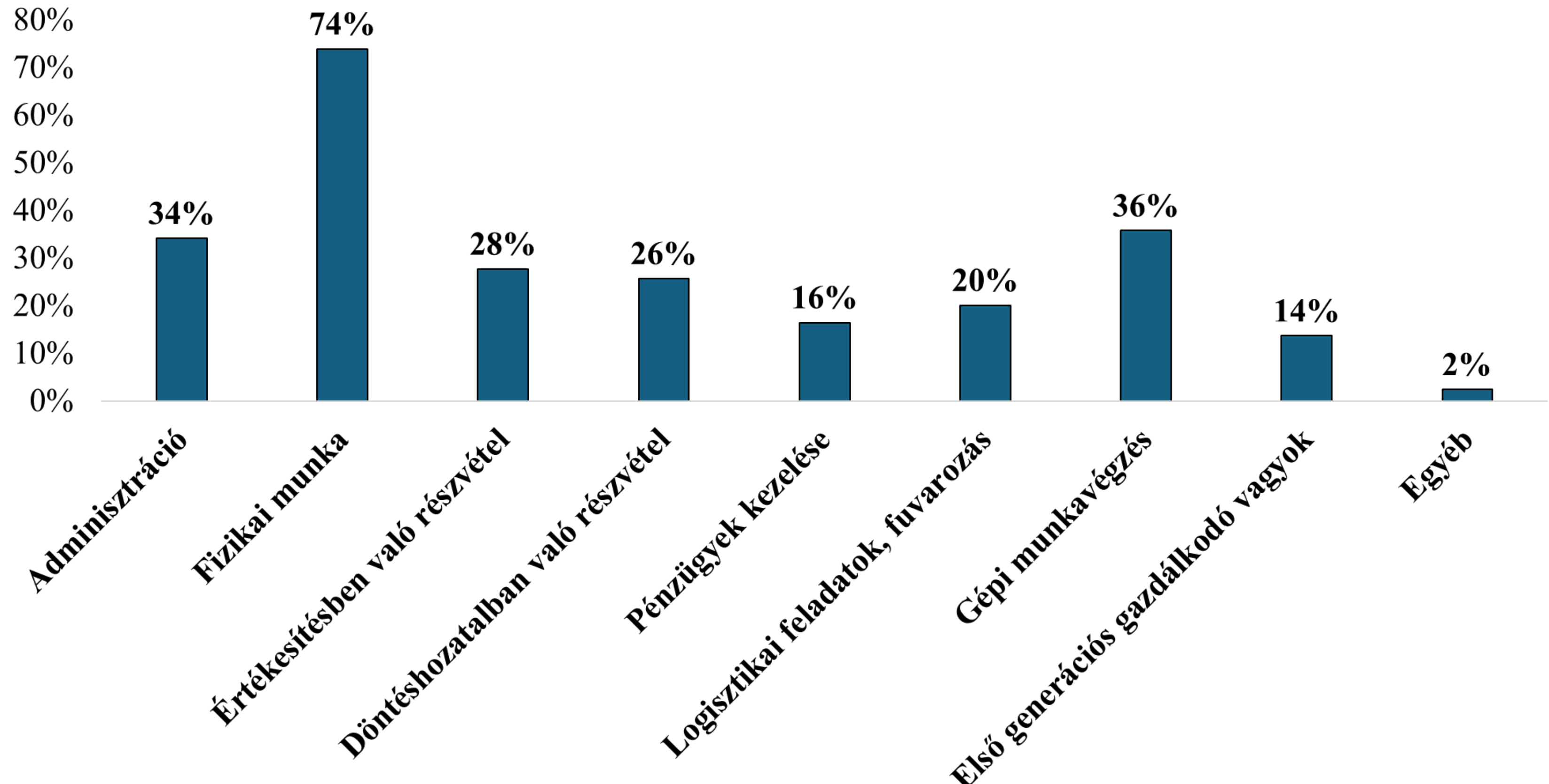

ÖN MIT TARTANA SIKERES GAZDASÁGÁTADÁSNAK?

(TÖBB VÁLASZ IS LEHETSÉGES) (N=249)

ÖNT JELLEMZŐEN MILYEN MUNKÁLATOKBA VONTÁK BE FIATALON? (TÖBB VÁLASZ) (N=249)

SZAKPOLITIKAI AJÁNLÁSOK

A generációváltás sikeres kezelése nemcsak gazdasági és jogi, hanem társadalmi, kulturális és érzelmi dimenziókat is igényel. A szakpolitikai eszközöknek ezért komplex megközelítést kell követniük.

Rövidtávú intézkedések

**Családszintű
támogatások**

Pénzügyi és jogi könnyítések

**Földvásárlás
Gazdaságátadási törvény**

Nők szerepének erősítése

**Jó példák
bemutatása,
tanácsadás**

Hosszútávú intézkedések

Oktatás

Innováció

Közösség

**Társadalmi
szemléletformálás**

A promotional image for Clarkson FarmJA featuring five people standing on a grassy hill under a blue sky with clouds. In the foreground, several pigs are visible. The title 'CLARKSON FARMJA' is overlaid in large yellow letters.

CLARKSON FARMJA

SIKERES GENERÁCIÓVÁLTÁS LÉPÉSEI

Folyamatos
kommunikáció

Korai
bevonás

Oktatás

Felelősségi kör
bővítése

Tapasztalatszerzés

Szakmai és
anyagi
elismerés

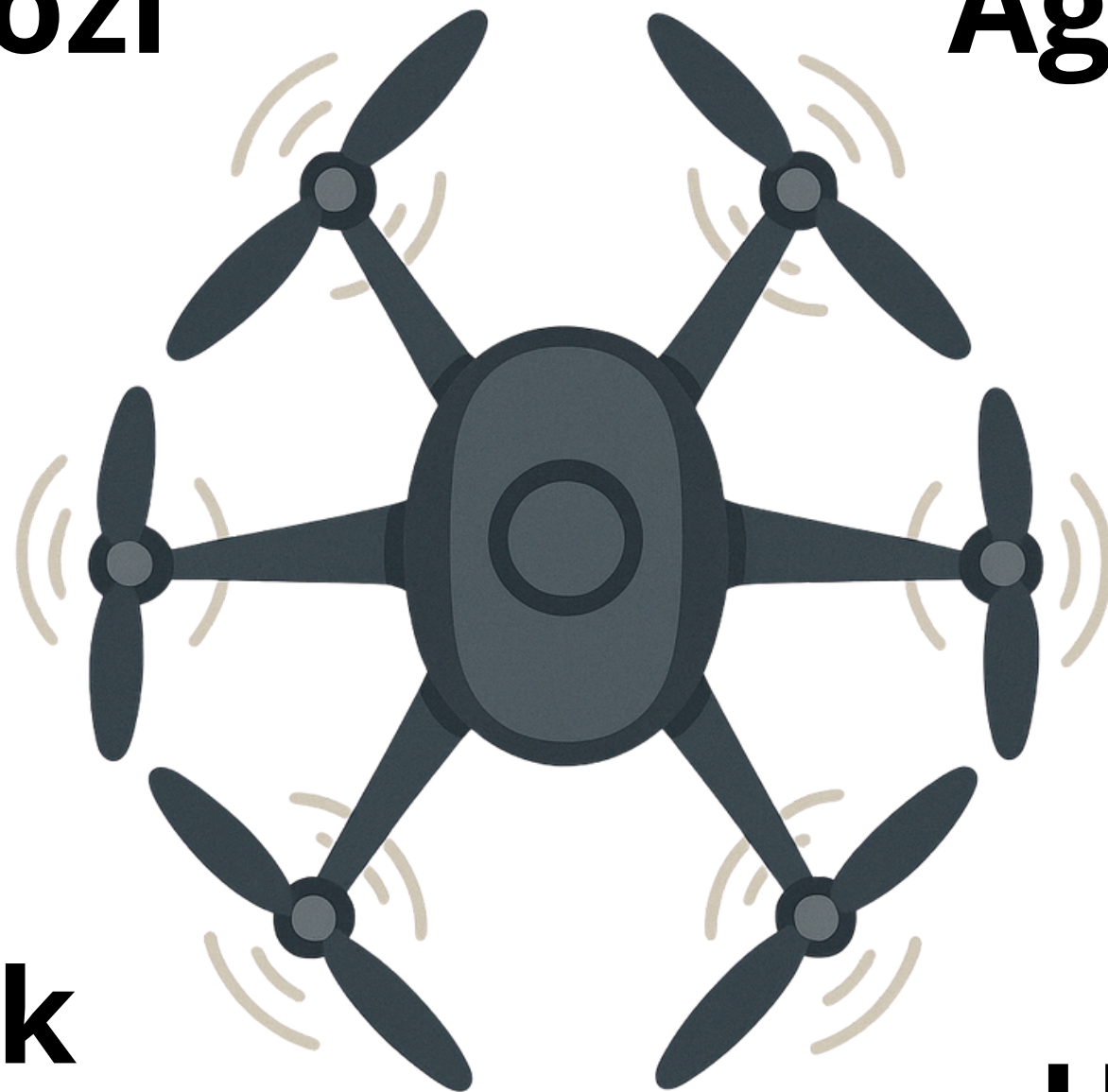

További kutatási irányok

**Kutatás nemzetközi
kiterjesztése**

**Adatgyűjtés
kibővítése**

**Egyes tényezők
külön vizsgálata**

Ágazati különbségek

**Szociológia,
pszichológia
bevonása**

**Utód jelenlétének
vizsgálata**

A siker feltétele a családi egység és az értékek megőrzése. A gazdaság átadása nem csak üzleti folytonosság, hanem a családi örökség és kulturális identitás továbbadása is.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!